

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Via Veritatis Ad Vitam Sev Exercitia Spiritvalia

Haineuve, Julien

Antverpiae, 1652

Tertio Die. De Nouiſſimis, quæ efficiunt, vt pericula in quæ nos
præcipitamus, melius agnoscantur, appehendanturq[ue].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60125](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60125)

TERTIVS DIES

De Nouissimis, quæ efficiunt, vt pericula, in quæ præcipites ruimus, melius agnoscantur, apprehendanturque.

SEPTIMA VERITAS.

Quodd si ad vitam alteram periculum imminet, inde esse si malè moriamur; malè autem moriendi periculum inde oriri, si ex legibus immoderatorum nostrorum affectuum viuamus.

Si secundum carnem vixeritis, moriemini. Rom. 8.

MEDITATIO

de hac septima veritate.

I. PUNCTVM.

Declaratio eiusdem.

TAnti momenti est rectè semel animo concepisse, quod non fit, nisi vnicum in hoc mundo negotium nostrum perueniendi

niendi ad finem nobis constitutum, quod-
que eò non perueniatur, sed retrò abeat
potius, cum vita ducitur ex moribus naturæ
inordinatis, ut ipsum satis momentum ne-
queat comprehendi.

Inter omnia verò argumenta, quæ perfi-
cere possint has in nobis cognitiones tam
necessarias, præcipuum, & aptissimum est,
consideratio^(a) Nouissimorū, & earum ve-
ritatum, quæ inde educuntur; quare illæ op-
portunissimè prioribus succedunt, ut ex ijs
clariùs perspiciamus, apprehendamusque
pericula, in quæ ruimus præcipites, non per-
tingendi ad finem nostrum nisi aliter, quàm
hactenus, moderando vitam nostram, no-
strosque affectus naturales, progrediamur.
Ad hoc septima veritas, quæ exhibet mortis
memoriam, nobis exponit, quod sicut alte-
rius vitæ status pendet à morte, ita quoque
mors pendeat à statu huius vitæ, & quemad-
modum, periculum ratione æternitatis inde
oritur, si malè moriaris, sic etiam malè mo-
riendi periculum inde proueniat, si teste
D. Paulo, secundum carnem vixeris, id
est, secundum naturæ motus non or-
dinatos; ita ut, quantum nos ad bonam
felicemque mortem anhelamus, tantum
quoque

(a) *Melius est ire ad domum luctus quàm ad do-
mum conuiuij; in illa enim finis cunctorum admo-
netur hominum, & viuens cogitat, quid futurum
sit. Eccl. 7.*

quoque debeamus operæ adhibere componendis illis naturæ motibus, idque seriò nunc statuere, vnde felix mors pendet ac æternitas.

Confidera igitur I. seriùs aut ocyùs, nobis esse moriendum, nihil eo certius est; sed neque incertiùs, si tempus, si locum, si modum, seu ratione animæ, seu corporis, attendas. Immorare paulisper huic considerationi, & eam penitiùs minutiùsque perscrutare, proponendo tibi eos, quos aliquando vidisti morientes, dicendoque: ah! (a) ista fors nos manet, decretum est, eò damnati sumus, de horâ duntaxat incerti; ô horam! à qua pendet æternitas.

Atque illud secundo loco tibi agnosendum est, quòd status vitæ alterius pendeat à morte: (b) quòd talis iudicandus sis, qualem te postrema hæc hora occupauerit: quodque ab hoc iudicio alterius vitæ status constituatur. Nihil hoc decessu verius est, sed neque horribilius hac consecutione alterutrius æternitatis quæ ab eo pendet: Hinc

E 5

pari

(a) Memor esto, quoniam mors non tardat. Testamentum enim huius mundi, Morte morieris. Eccl. 14.

(b) Quoniam ibit homo in domum æternitatis sue. Eccl. 12.

In quo quemque inuenerit suus nouissimus dies, in hoc eum comprehendet Mundi nouissimus dies: quoniam qualis in die illo quisque moritur, talis in die illo indicabitur. August. epist. 80.

pari desiderio ferimur in bonam mortem & felicem æternitatem, quòd sciamus hanc illi succedere; & eandem etiam ob causam appetere debemus vitam bonam, quòd illam excipere soleat fortunata mors, vti fortunatam mortem beata æternitas.

Inhære his paulò diutius, vt conuincas intellectum, qui non tam facilè huic secundo membro propositæ veritatis assentitur, ac primò; quòd videamus non nunquam emori nonnullos felicissimè, qui vitam non benè traduxerant, adeoque ex vita sententiam de morte ferri non posse, sed errorem excute, & disce dum asseritur, mortem pendere à vita, verum dici iuxta leges ordinarias viuendi moriendique à Deo constitutas: quòd si verò visum illi aliquando sit, aliter disponere, illius vnus est, soluere leges suas, quod facere nullo nos modo possumus: adeoque si lex est Justitiæ illius & Prouidentia, non largiri felicem mortem bene viuentibus, illi inhærendum est, æquè ac alijs ipsius communibus decretis, nisi inconsultæ fiducia reus haberi velis; quo modo ineptus ille, temerariusque meritò censeretur, qui nollet edere, vt viueret, aut victui necessaria comparare, cum eæ sint ordinariæ leges diuinæ prouidentia, quæ ad conseruandam vitam nostram pertinent, quibusque obsequi tenemur quamquam aliter disponat de quibusdam, quos

quos alit, etsi nō edāt, & quibus vltro, nō sollicitus, de victu prouidet: Exemptiones illæ sunt & Gratia peculiare, è quibus argumentari nō liceat, quæq; nos à communibus, & vulgatis legibus non absoluunt. Eadem ratione, tamen si Deus ex infinita sua misericordia fortunatam mortem ijs largiatur, qui illam promeriti non sunt, nihil de hac misericordia nobis arrogare debemus, nosque eximere æquissimæ legi, quam statuit; vt, si consequi velimus felicem mortem, oporteat illam viuendo promereri; aut saltem non demereri, neque se opponere legibus & medijs, quæ ad mortem felicem nos disponunt.

Dici prætereà posset, non omnes illos benè mori, qui benè mori videntur, sicut è contrario mortes subinde terribiles accidunt, quæ tamē non desinunt esse bonæ & pretiosa in conspectu Domini, ita vt nostrum non sit ex specie morientis exteriori, de bona malæ morte iudicare: ad solū Deum spectat, eius rei ferre sententiam; quod verò nos securissimè pronūtiare possumus, est illud affatū nostræ veritatis: ita pēdere mortē à vita, quemadmodū à morte pendet æternitas. Id scriptura, (a)

E 6

id

(a) Mortē timetis, quare non cauetis? Illud potius time, quod si nolis, non erit: peccare time; quia si amaueris peccata in aliam mortem irrues, quò posses non venire, si non amares peccata. Mori malè times, & malè viuere non times? corrige malè viuere, time malè mori, Aug. fusc. l. de disc. Christ. c. 11, & 12.

id Patres, id ratio tam manifestè commo-
strant, vt ad fidem faciendam, eos audisse, sit
fatis.

Sed quod adhuc accuratiori consideratio-
ne expendi debet, est, quòd status viræ in af-
fectuum indulgentia transactæ, status sit ad
benè moriendum perquam periculosus: nam
ad benè moriendum, requiritur is status, vt
quis possit sine nota se resistere Iudici suo,
audireque optatam sententiam suæ in cæ-
lum admissionis, at istum statum virtutes
componunt, Humilitas, Patientia Mansuetu-
do, Charitas, Religio, atque aliæ, sine quibus
anima compareret oppositis infecta vitiis,
adeoque plena confusione, & Iudicis senten-
tiam aduersus se prævertens, Iudicis, tam
vitia abominantis, quantum virtutes in de-
licijs habet. Verùm qualium virtutum deco-
ra sperare is debet in hora mortis, & eo proxi-
mè instanti, quo Iudici suo sistendus est, qui
vitam omnem ex præscripto naturalium suorum
affectuum traduxit? virtutine in vita, an in
morte exercitarum? at à vita nullas habet aut
paucissimas, vt qui plerumq; magis cupidita-
tibus suis & naturæ, quam gratiæ & rationi
sit obsecutus. Caret humilitate, cuius mino-
rem, quam honoris sui rationem habuit,
vbi de illa exercenda res agebatur; defit Pa-
tientia, cum aduersa iniquo potius animo,
quam æquo tulerit; ita cæteras prosequere,
talibus enim casibus, dum vivitur, exercenda
virtus

virtus est, vt de ea post hanc vitam ferri iudicium queat, quòd si ad mortem vsque exercitium differs virtutum, neque aliæ exhibeantur diuino tribunalì, ah! vereor, vt seræ nimis sint, & timendum cum D. Augustino, (a) ne & ipsæ cum infirmo, infirmentur & cum moriente ipsæ quoque expirent. Nunquid, aiebat Christus, *colligunt de spinis vvas & de tribulis ficus?* (b) responde, & responsum tuum applica argumento propositæ Veritatis: huc enim spectat interrogatio Christi Domini.

(a) *Quomodo enim penitentiam agere possit, qui nullam pro se opera satisfactionis agere potest? & ideo pœnitentia, quæ ab infirmo petitur, infirma est; pœnitentia, quæ à moriente petitur, timeo ne & ipsa moriatur.* Aug. Serm. 57. de Temp.

(b) Matth. 7.

II. P V N C T V M.

Adversio ad vitam præteritam & statum præsentem.

SI fateris hominem virtutibus destitutum, de felici morte securum esse non posse, & eum virtutibus destitui, qui vivit ex præscripto motuum naturalium, cum virtutum sit, eos moderari: Quid tu speras postremo illo vitæ tuæ momento, quod primum alterius futurum est? tu qui à virtute,

te, ab humilitate, à patientia, omninò vacuus es? tu qui nulla re abundas, quàm amoretui, illo omnium virtutum inimico? scis, quid obiectum illi fuerit, qui habitu indecenti irrepserat in nuptiale conuiuium? (a) *Amice, quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem? at ille obmutuit.* Tu verò quid dices, cùm videbis tam esse virtutes propria cælestium nuptiarum vestimenta, quàm nunc agnoscis nullas à te per vitam exerceri? quis dolor, quod probrum! (b) *Nullum inquit, virtutis signum valuimus ostendere.* Ah! quantò conducibilius foret, nunc sese confundere, serio iue animi decreto id aggredi, (c) quod fecisse tum vellemus, quàm pati confusionem mali, nulla arte, sarcindi?

Sed vt te perfectiùs cognoscas, noli te intueri in eo statu, in quo nunc forsitan es, tempore tuorum Exercitiorum, nunc enim, vt quidem videtur, nihil in te non compositum, non moderatum est: Considera te potiùs, qualem te in occasionibus, Charitatis, Mansuetudinis, Humilitatis, aliarumque virtutum exhibeas, in his enim veram tui præbes

(a) *Matth. 22.*

(b) *Sap. 5.*

(c) *Nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, vt locuples fias, & vestimentis albis induaris, & non appareat confusio nuditatis meæ. Apoc. 3.*

bes notitiam, & hinc clarè cognosces, quàm paucis, aut omninò nullis (a) virtutibus sis instructus.

(a) Scio opera tua quia nomen habes quod vivas & mortuus es. Esto vigilans & confirma cetera, que moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo Apoc. 3.

III. P V N C T V M.

Propositum in futurum.

Q Vid post hæc agendum est? (a) Memoria recole tres hæc propositiones vt meliùs intelligas, quid agere te oporteat. 1. venturam aliquando horam illam, idque certò, quâ agnosces vitam tuam omnem, in naturalium tuorum affectuum obsequio defluxisse vitam eo modo traductam in hora mortis reperiri virtutibus vacuam, & 3. Mortem tali sine virtutibus vitæ succedentem, exponere animam ingenti periculo, quoad æternitatem.

Hinc delibera, vel sine adire discrimen tam manifestum: & cùm metus huius adeundi discriminis non aliunde proveniat, quàm quòd effrænatae naturæ impetu nos abripi

(b) Si annis multis viueret homo, & in his omnibus letatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, & dierum, qui cùm venerint, vanitatis arguentur præterita. Eccl. 11.

abripi sinamus, an dubiū esse possit, quin sta-
 tuere seriō oporteat, illum tandē compefcere
 ac frænare. Si quispiā vel quod in potu exces-
 siffet, vel imprudenter aliquo cibi fatalis gene-
 re stomachum labefactasset, videret propè
 actum esse de vita; idem tamen recuperata
 valetudine, vbi eadem iterum excedendi, aut
 mortiferam illam escam sumendi sese offer-
 ret occasio, tantum sibi temperare non pos-
 set, vt abstineret, an non summè intemperan-
 tem, meritoque vituperio dignissimum pro-
 nuntiares? scito te fore illum, si deinceps ite-
 rum redis ad obsequium tuarum cupidita-
 tatum, quæ non minùs animæ, quàm mali-
 gna corpori esca, incommodant. Notitia,
 quam modò cepisti eius discriminis, quod
 supremo mortis articulo, eæ tibi possunt in-
 ferre, tantumdem tibi prodesse, cautioremq;
 te reddere deberent, atque si supremum illum
 articulum, & in eo illas vitæ liberioris angu-
 stias esses expertus: nam re ipsa promeritus es
 mortem, neque alio nomine tibi à Deo pro-
 rogata est vita, quàm vt te agnoscas, reuocet-
 que ad frugem meliorem: pœna mortis com-
 mutata est in hanc horā meditationis tuæ, vt
 iam consideres, quid potissimum tibi expro-
 brasset Conscientia, si fuisset ex hac vita dis-
 cedendum. Vera eloquere, si te mors oc-
 cuparet, non vt nunc es, sed uti alias, in-
 hiantem deliciis, honoribus & commo-
 dis tuis, nihilque aliud cogitantem, nisi
 quomo-

quomodo indulgeres tuis cupiditatibus, insuper habens. sensu & appetitu, an ratione regerentur; supremoque illo abeuntis animæ momento polleret adhuc ea facultate mens, ut advertere posset, quantulæ sint eæ omnes honorū & voluptatū prosecutiones, quid videres, quid de ijs sētires, quid loquereris? quid demū proponeres? (a) eadem nunc proposita concipe, cū mori nūc possit; & modo te decet ea facere ex reuerentia Numinis, quæ in hora mortis desiderabis ex metu; & denique non erit tum, quàm modò, verius, cuncta animæ esse vana, misera, periculosaque: non habebis etiam maiora statuendi, si conualueris, seriam morum emendationem, argumenta, quàm habeas modò. (b) Apprehensio veritatum in hora mortis sensibilibior esse potest, sed non, quàm in meditatione, solidior, securiorve: Quin ipsa quæ decernuntur eo tempore proposita, admodum dubia sunt, exiguique pretij, si cum illis componantur, quæ valetudine
 integra

(a) *Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te... vivens, vivens ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie. Ps. 38. Operamini opus vestrum ante tempus. Eccles. 5 1.*

(b) *Si vis agere pœnitentiam tum, quando peccare non potes, peccata te dimiserunt, non tu illa. August. hom. 41. Quomodo sub vnius horæ articulo reuocari posse estimant omnia animæ membra, cum ne concupiscentiæ & desideria per totum mundum sparsa sunt? Bernard. Serm. 38. in paruis.*

integra fiunt in oratione, vbi sola veritatis cognitio & Gratia operatur: adeoque et si securus etiam fores, tibi neque tum defuturum tempus te excutiendi, præparandi que ad bonam mortem, non deberes tamen eousque differre, quod tempus præsens ad eam rem longè illo sit aptius: neque poteris vnquam luculentius Deo præbere argumentum, te antea cta detestari, rarumque tibi esse, illa refarcire, quàm id temporis, cum adhuc integrum tibi est, mandare executioni propositum tuum, & re ipsa demonstrare, quod nolis amplius obsequi tuis affectibus, qui ab ipsius obsequio te remorantur. ah! Deus meus, nolo, ea animi firmitate, quâ in extremis constitutus, vellem me noluisse.

COMPENDIVM MEDITATIONIS in septimam veritatem.

I. P V N C T V M.

Eiusdem declaratio.

Satis persuaderi animo nequeunt pericula, in quæ nos præcipitant vitiosi nostri affectus, originem ducentes ab inclinationibus nostris naturalibus, & finem, nisi providemus, habentes in æterna nostra damnatione: quare nihil omittendum est eorum, quæ possunt

possunt hæc pericula nostris animis penitus imprimere, inter quæ hæc est de morte Meditatio, iuxta septimam nobis propositam veritatem, cuius duæ sunt partes declarandæ.

Prima est, moriendum esse malamque mortem idcirco formidandam, quod à statu, in quo morimur, pendeat status vitæ alterius. Nunquid ita est? aliâ sanè huius partis declaratione non est opus, sed attenta consideratione, quàm sit certum, quanti que momenti istud, quod eâ continetur argumentum, huic ergo paulisper vaca.

Secunda est, quod si periculum sit malè moriendi, id inde esse, si malè viuitur, si viuitur ad arbitrium immoderatorum nostrorum affectuum: nam periculum moriendi malè, est mori absque virtute, est comparere coram Iudice sine habitu Humilitatis, Patientiæ, aliarumque virtutum, quas tantoperè voluit esse commendatas: at ingens, sine his moriendi periculum est, si absq; his vitam traduxeris: traducendi verò vitam absq; his periculū est evidens, si vitam omnem ad arbitrium pravorum tuorum affectuum componas, horum enim moderatio virtutem efficit, pariter ac ab immoderatione vitium constituitur; ideoque cōclude, illum expositum esse malè moriendi periculo, qui viuens affectibus indulget: nã etsi moriturus apud sacerdotē peccata sua deponat, videaturque magno sensu pietatis exspirare,

rare, tales tamen mortes sæpe non sunt tam securæ, quam existimantur; & qui tum primùm pius, humilis, & probus esse constituit, cum mors instat, nimium differt, quam ut bene moriatur. Id enim verò est habere virtutes mortis, non vitæ, & quisquis moriendo caret virtutibus vitæ, cum maximo periculo moritur, cum sequens Iudicium non solum de actionibus & virtutibus mortis instituat, verum etiam de toto vitæ decursu. O quam ergo verum est, totum malè moriendi periculū oriri à vita affectuum impetu traducta, & horrendum esse, ijs viuentem obsequi, à quibus exponitur manifesto periculo malæ mortis, & miserrimæ æternitatis!

II. P V N C T V M.

Aduersio ad vitam præteritam, præsentemque.

TVum iam est videre, an non sis in eo malè moriendi periculo, tuum est, agnoscere, an si nunc moriendum esset, eo sis instructus virtutum apparatus, qui necessarius est, ne hoc cælesti conuiuio extrudaris, ut ille qui se in cænam Euangelicam insinuauerat sine veste nuptiali, habetne illam animi demissionem, quæ amet sui contemptum? eam Patientiam, quæ aduersis delectetur? illam Caritatem, quæ etiam inimicos complectatur?

illas

illas tot virtutes alias? responde, & noli te in-
 tueri, vti nunc es in Exercitijs, sed qualem
 aliàs te præstes in occasionibus te demitten-
 di, patiendi, benefaciendi inimicis & alias vir-
 tutes exercendi: hinc inuestigare te oportet,
 num virtute præditus sis, hinc enim Iudicium
 suum tuus Iudex formabit: cumque aduer-
 tas te in ijs præsertim occasionibus defuisse
 officio tuo, in te fer sententiam, & humiliter
 agnosce te virtute destitutum, te, si nunc mo-
 reris, moriturum malè, & si pergas sine vir-
 tute viuere, te continuò hætere in isto malè
 moriendi periculo. ô Periculum! ô quæ vita
 queat esse in tali periculo secura lætaque!

III. P V N C T V M.

Propositum in futurum.

S Eriùs, aut ocyus, moriendum nobis est, &
 potiùs studendum, vt bene moriamur,
 quàm frustra, vt mortem euitemus, si nullo
 eorum sensu nunc tangeris, quæ tibi sub mor-
 tem euentura sunt, saltem animo propone
 sensus & affectus illos, quibus tunc tange-
 reris, seu doloris, ob virtutum inopiam, seu
 desiderij easdem acquirendi, si vita proroga-
 retur, & cape nunc eadem consilia, quæ cape-
 res supremo isto articulo.

Neque enim alio titulo vita tibi proroga-
 ta est, quàm vt te emendes; mortem eras me-
 ritus.

ritus, sed hactenus tibi indultum est, vt ma-
 iore otio te ipsum tandem agnosceres, melius-
 que ad mortem, quam feceris antehac, te
 præparares. Vti igitur, cum tibi discedendum
 erit ex hac vita & coram Iudice tuo compa-
 rendum, certò dolebis fuisse te superbum,
 impatientem, alijsque tuis affectibus subie-
 ctum, vellesque potiùs humilitati, patientiæ,
 & moderandis affectibus studuisse: generoso
 animo decerne harum virtutum exercitatio-
 nem; fac, quod velles te fecisse; tam enim mo-
 dò verum est, viuendum esse ex virtute, & non
 ex appetitu, quam verum videbitur morien-
 ti: & decretum ex virtute viuendi, longè sin-
 cerius, efficacius, Deoque acceptius est, cum
 vires valetudoque ad exequendum decretum
 integræ sunt, quam dum mors præ foribus
 est, deficitque occasio, quæ statueris, exsoluen-
 di, Deus meus! vereri meritò poteram, ne
 post tot procrastinationes, non acceptares
 oblata mea desideria, cum ecce me etiam sti-
 mulas, ad eadem tibi offerenda!

OCTA-

OCTAVA VERITAS.

Iudicium , quod post Mortem fit , longè di-
uerfum esse ab eo, quod nobis in vita noster
dictat appetitus.

*Sicut exaltantur celi à terra, sic exal-
tatae sunt viae meae à vijs vestris, &
cogitationes meae à cogitationibus
vestris. Isa. 55.*

M E D I T A T I O

in Octauam Veritatem.

I. P V N C T V M.

Declaratio propositae Veritatis.

AD errorem nostrum magis excutien-
dum, & clariùs manifestandam frau-
dem amoris proprii, & pericula, in quæ appe-
titibus nostris obsequentes ruimus, proderit
advertere, quod illi nos inducant, ad tam per-
uersam rerum mundanarum aestimationem,
vt particulare Iudicium, quod à morte subit
quævis anima, quodque minimè fallax est, sit
penitus illi oppositum, quod viuentes, feri-
mus, quando vniuersa non alio quàm huma-
ni, naturalisque sensus arbitrio dimetimur.

Consi-

Confidera igitur primò illud, quod à D. Paulo profertur, (a) post mortem statim iudicij tui Iudicium animæ: istudque Iudicium esse exactissimum seuerissimumque; esse peculiare, quòd vni animæ proprium sit: vniuersale verò, (b) quòd sit vitæ vniuersæ, omnium actionum, omnium dictorum, omnium desideriorum, intentionum, cogitatorumque. (c) *Redde rationem villicationis tuæ*, id est, cunctorum à natura & Gratia tibi commissorum, vt videatur, an impensa sint in eos fines, propter quos tibi concredita fuere. Quis sensus animæ de corpore exeuntis, & comparentis ante illum Iudicem, cuius amoris & imitationi tantum parum studuit?

Sed quod secundo loco, & peculiariùs expendere conuenit, est ingens huius Iudicij cum illo discrepantia & dissidium, quod affectus naturalis de rebus hisce formare nos docet, (d) seu de ijs quæ prauæ sunt, quòd spectant peccata; seu de indifferentibus, vt honore, diuitijs, voluptatibus, officijs, muneribus; scientia, ditibus naturæ, prosperis, aduersis, inopia & calamitate; seu denique de ijs, quæ bonæ honestæque sunt, quem in censum veniunt virtutes. ô quam aliter de ijs sentit & iudicat

Deus.

(a) *Hebr. 9.* (b) *Cuncta quæ sunt adducet Deus in iudicium, pro omni errato, siue bonum siue malum illud sit. Eccl. 12.* (c) *Luc. 16.*

(d) *Ipsi non cognouerunt cogitationes Domini, & non intellexerunt consilium eius, Mich. 4.*

Deus, ac plerumque nos in hac vita sentimus ac iudicamus! Quanti fit mendacium, detractio, ambitio, superbia? vix credimus peccare nos posse mortaliter, aut grande malum esse istud, (a) quod vocant, veniale peccatum, & illam morum nostrorum licentiam debere peccatis adnumerari. Quis id sibi persuadet, vnicum peccatum veniale, omnium bonorum iactura, iniurijs omnibus, vniuersis corporis morbis aliquid esse deterius peiusque? prius omne genus venialium admitteretur, quàm vel vnica contumelia sustineatur, & tamen in Iudicio Dei apparebit, rem ira se habere, patieturque anima propter vnicum veniale, maiores cruciatus, quàm sint iunctim omnes, quæ possunt hanc vitam infestare.

Quid pluris facimus, honorémne, an contemptum? diuitias, an paupertatem? voluptates, an dolores? (b) longiorem vitam, an mortem? quod de his erit Christi iudicium? Exitus diuitis Epulonis & pauperis Lazari abundè loquitur. Quod ad virtutes attinet, quanticumque illas facere videamur, solam earum ideam effingit animus: nam virtutis actus aliquis, aliqua mansuetudo, tolerantia, humilitas vt præferatur doctibus illis, quas

F

(a) Peccavi, & quid mihi accidit triste? Eccl. 5.

(b) Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt. Psalm.

143. Maledicam benedictionibus vestris. Malach 2.

mundus admiratur, id profectò est, quod committere non possumus; & tamen hæc Dei sententia est quam nobis exprobrabit, cuius rationes exiget, & à qua nos æternis supplicijs addicet. O quàm merita D. Pauli (a) vox: *Mihi pro minimo est, ut à vobis iudicer, aut de humano die: & qui autem iudicat me, Dominus est.* Nam re ipsa, adiudicandi sumus æternitati, ex illo Iudicio, quod Deus de rebus facit, non autem ex eo, quod vitiosa natura facere nos docet atque vitiam non ad hoc potius, quàm ad Diuinum Iudicium vitam nostram moresequæ hætenus exegissemus!

(a) 1. Cor. 4.

II. PUNCTVM.

Aduersio ad vitam præteritam, & statum præsentem.

HAc in re excutiendus est animus, videntumque cui præcipuè Iudicio te accommodaueris. Nec tam expende, quid modo de illo sentias, sed potius, quò tendant desideria tua, quid ames, quidve metuas oblati occasionibus, quid oblectare te soleat, quid affligere, quid maximè ad loquendum agendumque te impellat: Hinc colligendum est, quod tuum sit de rebus Iudicium. Quando igitur

igitur sese obtulit præclara aliqua patiendi occasio, siue in corpore, siue in fortunis, siue in existimatione nominis tui, lætione animo fuisti, an afflicto & ægro? (a) & vnde ægritudo seu mœror, nisi quod iudicaueris, esse miseriam, pati? & quis tibi dictauit hoc Iudicium, nisi amor proprius, & illa naturæ propensio, quâ raperis in tuorum commodorum & honoris prosecutionem? At, idemne iudicat Deus? Dic, cui ergo magis consentis? Quod ergo non habes timendi argumentum, cum iudicandus sis, non ex tuo, sed Dei, iudicio? & quod non habet Deus argumentum te iudicandi, condemnandique, quod naturæ corruptæ iudicium antetuleris iudicio suo, qui Sapientia, Iustitia & Æquitas est?

Urge rem hanc, neque prius desiste, quam agnoueris culpam tuam, (b) teque tibi iniurium esse, dum falsis illis iudicijs rapi te finis: cum enim affectus omnes sequantur iudicium, omnesque viuentis actiones affectibus respondeant, consequens est, vt corrupto semel iudicio, etiã affectus & actiones vitientur; &

F 2

ficut

(a) *Va, qui dicitis bonum malum, & malum bonum: ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Is. 5.*

(b) *Spreuisti omnes discedentes à iudicijs tuis, quia iniusta cogitatio eorum. Psal. 118. Si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit; si ergo lumen quod in te est, tenebrae sunt: ipsa tenebrae quante erunt? Matth. 6.*

sicut iudicium tuū diuersum est planeq; oppositū illi, quod à Christo Iudice tuo formatur, ita affectus quoque tuos & actiones, quæ inde pendent, illi oppositas esse, necessum est. Quæ cum ita sint, quale iudicium sperare potes, & qualem animi tranquillitatem, in expectatione eius sententiæ, quæ damnatura est tuos omnes affectus, & actiones? Fierine potest vt credas & speres vitam alteram & non pertimescas in eo statu, quo viuis, aut de corrigendo, non cogites?

III. PUNCTVM.

Propositum in futurum.

Quandoquidem omnis perturbatio calamitalque inde proueniat, quod abripi nos sinamus motibus naturæ, aliter res, ac reuera oporteret, æstimantis, abripiensque iudicium nostrum: optimus hanc perturbationem corrigendi modus erit, si nihil more mutos illos nostros motus, illas naturæ propensiones, illas opiniones, *Nolite iudicare secundum speciem*, externamque rerum speciem, aiebat Christus, (a) *sed iustum iudicium iudicate*. Natura solam attendit speciem rerum, & sensum fallacem: quod si fortasse mundum consulat, etiam in errore vehementius confirmatur, cum ex alio, quàm naturæ sensu mundus non lo-

(a) Ioan. 7. v. Iac. 5. & Hebr. 12.

quatur; at nobis sacræ sunt paginæ contrarium sentientes, in quibus Iudex noster dignus est nobis palam facere Iudicium, quod de rebus fert, feretque aliquando. Vide quid statuunt de diuitijs & paupertate, de voluptatibus huius vitæ & miserijs; quid de honoribus & eorundem contemptu. Lege sanctorum Patrum volumina, considera vitam moresque illorum, qui optimi sunt sacrarum litterarum commentarij, quid aliud reperturus es, quàm vitam & Iudicium ijs oppositum, quæ à natura mundoque dictantur? Si verò illorum vita & iudicium cum Christi iudicio consentit, cur in istud manibus pedibusque non imus, cum satis constet, tam illud esse infallibile, quàm alterum fallax est corruptumque?

(a) *Si non venissem, & locutus fuisset eis, animique mei sentia hominibus non aperuissem, inquebat Christus peccatum non haberent, aliqua excusationis specie se tuerentur, at posteaquam ob oculos tam clarè illis proposui omnia, quibus in errorem inducuntur obsequentes sensibus, naturæque peruerso iudicio, quid prætexent, si pergât ijs potiùs quàm meis decretis obtemperare? Quin lata iam in illos sententia est, (b) sermo meus, quem locutus sum, ille, quo damnati opum, honorum, voluptatumque affectum, iudicabit, damnabit, eos in nouissimo die, qui hisce afficiuntur. Verbo obstrinxi fidem*

F 3

dem

(a) *Ex Ioan. 15.*(b) *Ioan. 12.*

dem meam, & vt obnoxius forem mutationi, possemque à decretis meis desciscere, non facerem tamen; quod dixi, fiat necesse est, & iuxta veritatem à me promulgatam, oportet eos omnes, qui opes, honores, ac voluptates huius vitæ consecretantur, puniri in altera.

Quot verba Christi ore prolata tu spernis totidem habes aduersus testes atque præiudicia; quare (a) *consentiens esto aduersario tuo citius, ne forte tradat te aduersarius Iudici.* Aduersarius is, teste D. Augustino, est lex & scriptura Diuina, quæ nobis opponitur, si ad sensuum & propensionum normam mores nostros componimus, huic esto consentiens, si damnata reculas: vita enim tua ex illius decretis examinabitur, iudicabiturque. Nunc asserit te, *nisi efficiaris animi demissione sicut paruulus, non intraturum in regnum caelorum*, vide vt hisce verbis consentiant mores tui, alioquin hæc ipsa verba te iudicabunt: Nunc ait (b) *Væ diuitibus, vae, qui ridetis nunc, vae, cum benedixerint vobis homines*, consentiens esto huic assertioni, aut certam ab obitu tuo maledictionem exspecta; ista enim vae in hanc vitam non cadunt, quæ doquidem in eos intorqueantur, qui nihil aduersi tolerare volunt in hac vita. Eodem pacto percurrere reliquum scripturarum, reperiesque Dei iudicium toties à tuo dissentire, quot habet sententias à naturæ, mundi que decretis, alienas.

(a) *Matth. 5. Vide Augustinum de Serm. Domini in monte.* (b) *Luc. 6.*

(a) Nihil proprius esset, quàm vt desperarem, si post hasce considerationes vellemus nihilominus viuere vitam tam oppositam Euangelio; verùm, potius ad hoc eæ considerationes assumuntur, ne velimus in hac oppositione viuere, cum beneficio gratiæ mutare viuendi rationem nobis liceat, neque difficilius sit mores ad normam Euangelij diuinorumque iudiciorum, quam naturæ, exigere, Annon facilius est veritati credere, quàm mendacio? An non est optatius demereri sibi Iudicem, & de ipsa æternitate iudicium, quàm ijs se periculis exponere, in quæ nos sensus vitæque sensualis conijciunt? tantumne est, operæque tam molestæ conformare affectus suos rationi ac Euangelio, vt ne eosdem illi conformemus, oporteat aut fidem Diuinis Iudicijs derogare, aut ea parvipendere, aut eorundem decreto fateri nos, iam nunc, & in perpetuum, damnatos?

Satis aduerto, mi Deus, te nulla mei iudicandi damnantive cupidine teneri, quandoquidem tam sollicitè me mones, vt tuo attendam Iudicio; sed & istud video, nisi attendam, eò te adigendum, neque magis euasurum me damnationem meam, quàm iudicium tuum.

F 4

COM-

(a) v. Apoc. 20. & Rom. 2.

COMPENDIVM MEDITATIONIS
in octauam veritatem.

I. P V N C T V M.

Eiusdem declaratio.

A Nima corpore exiens illicò sistitur Iudici suo. Qualis exitus? qualis cōgressus anime, quę ex solis amoris proprii legibus vitam traduxit! quale in eam feret iudicium æquus ille Iudex, qui eo solùm fine vixit, mortemque subijt, vt hunc amorem proprium damnaret! Atque hoc est, quod peculiariter debet considerari, tum enim clarissimè patebit fallacia propensionum nostrarum, cum agnosceremus iudicium illud, quo æstimare nos volunt res huius vitę, prorsus oppositum esse illi, quo Christus easdem post mortem censebit.

Res sunt aut malę, aut indifferentes, aut bonę. Malę, sunt peccata nostra, nostrę dissolutiones, vanitates, ambitiones, commodorum nostrorum prosecutiones, deliciae, nimiaque huius vitę voluptates. Si propensionem tuam consulis, quid in ijs omnibus malis sit, aut nullum agnoscet, aut si subsit peccatũ aliquod veniale, illud omnino flocci faciet, cōparatè ad reliqua huius vitę mala. At profectò longè aliter aliquādo sentietur, quādo quidem

quidem agnitori finis in iudicio nostro particulari; vel vnum vnicum peccatum veniale, maius esse malum, quam sint omnes contumeliæ, omnes iniuriæ, quam atrocissima tormenta, quæ corpori possint inferri.

Res indifferentes sunt honor, scientia, opes, valetudo, cæteraque huius vitæ commoda, quæ à naturæ nostræ procliuitate sic commendantur vt arbitremur omnem in iis sitam esse felicitatem, & omnem existere miseriam in malis, quæ hisce opponuntur. At è contrario videbimus cum diuite Epulone, maius in hisce bonis, fuisse miseriæ, quam felicitatis argumentum, & in malis plus felicitatis, quam miseriæ.

Res bonæ atque à sapientibus omnibus approbatæ sunt virtutes, at vbi natura componit illa cum donis exterioribus quæ viam aperiunt ad claritatem nominis, aut dignitatibus, quæ reddunt illustrem, plebique spectabilem; tam exiguo loco habet virtutes, vt propter hæc dona exteriora, nos priuet humilitate, virtute reliquarum principe. Ah, quàm aliud, humilis IESVS, qui exinanuit se, vt nos humilitatem doceret, manifestabit Iudicium! facietque vt grauissimè sentiamus, in quæ pericula præcipitauerimus nos, dum potius obsecuti sumus naturæ deprauatæ, quam ipsius infallibili iudicio, quod esse tamen norma nostri debuisset, & à quo nobis decerneretur.

F 5

II. PVN.

II. PUNCTVM.

*Aduersio ad vitam præteritam,
præsentemque.*

CVinam ex hisce duobus iudicijs es conformior? quid plaris facis, an cum amore proprio, honorem & opes; an cum Iesu contemptum atque paupertatem? Eloquere, & negare si non potes, quin oblatiis occasionibus honoris aut contemptus, non alius sentias, quàm quod dicitur natura, an non tibi quoque fatendum est, te iudici tuo aduersari, non iudicio solum, sed affectibus omnibus, & actionibus vitæ tuæ? cum enim affectus actionesque iudicio nostro se conforment, consequens est, vt, si iudicio ab illo dissentis, ab eodem quoque viuendi ratione prorsus aberres: Quod si ita est, quemadmodum reuera diffiteri non potes, quæ sententia, quod decretum, quod iudicium à morte tibi iubenda sunt? & fieri ne queat, vt aliqua animi tranquillitate fruaris, subiturus iudicium, quo vniuersæ tuæ actiones damnentur? o quanta mentis caligine obrutum esse oportere eum, qui non videt, quanto viuat in discrimine, quisquis ex naturæ legibus viuat?

III. PUNCTVM.

II PUNCTVM.

III. PUNCTVM.

Propositum in futurum.

ERit, vt discas te penitus conformare Iudicio Christi potius, quam naturæ vitia-
 ræ, illudque iudicium haurire ex sacris litte-
 ris, ex monumentis sanctorum Patrum
 ex eorundem vita, ex veritatibus hic tibi
 propositis, ex pijs denique instinctibus, quos
 de eo tibi suggerit benignum Numen, quos-
 que par est habere maius momentum, vt ac-
 quiescas veritati, quam habeant appetitus in-
 ordinati naturæ, vt mendacio obsequaris. Si
 ignoræ nobis forent veritates, & Iudicium
 quod de rebus fit in vita altera, proferre pos-
 semus aliquid quo excusaremur, at satis a-
 bûdeque instructis quid superest aliud, nisi vt
 profiteamur malitiam nostram, quæ post
 tantam cognitionem mauult cum mundo
 delirare, exponereque nos periculo, quam se-
 qui veritatem, & securam reddere salutem
 nostram. O portentosam malitiam, dignam-
 que pœna duplici, tum ob mala, quæ patrat,
 tum ob cognitionem horum malorum, quâ
 tamen non vitur, ad hæc mala auertenda!

NONA VERITAS.

A cruciatuum æternorum consideratione sensim nos induci, vt agnoscamus, quò nos miseriarum rapiant peruersæ nostræ inclinationes, quamque necesse sit easdem oppugnare; & quanto discrimini pugna illa, per omnem vitam exercenda, nos exponat.

Militia est vita hominis super terram. Iobi 7.

Ego sic pugno, non quasi aërem verberans, sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne fortè cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. 1. Cor. 9.

MEDITATIO.

in nonam veritatem.

I. PUNCTVM.

Declaratio propositæ veritatis.

Iterum opus est; prius ultra quàm progrediar, tibi exhibere finem Meditationum huius

huius diei qui est manifestare tibi periculum, in quod te deuoluunt inclinationes tuę naturales in negotio salutis & perfectionis, vt discas præteritis mederi, & prouidere futuris. Iam nunc illud aduertisti ex meditationibus de Morte & Iudicio susceptis; id solum modò superest, vt ex hac inferni, æternorumque suppliciorum consideratione te confirmes, clareque apprehendas in quod miseriarum barathrum nos abripiant peruersæ nostræ inclinationes, quæ vnà cum (a) Mundo & Dæmone coniurant aduersus salutem nostram, eoque vires omnes contendunt, vt nos perdant ruina irreparabili; ex quo patet non solum necessitas cum eis decertandi, verum etiam terribile in hoc certamine discrimen cum nulla sit periculi expers pugna, & tam diu pugnandum sit, quamdiu vita prorogatur, vtpote inter hostes, & in prælio constitutis.

Posses equidem ad fines alios referre considerationem inferni, vt, ad agnoscendam peccati atrocitatem, quod vel vnicum æternis hisce supplicijs castigatur; ad agnoscendam Dei iustitiam ita peccatum peccatoresque punientis; ad peruidendas alias eius, ex hac, perfectiones, cum necesse sit, eum æquè bonum esse ac iustum; atque ita excitare te posses

(a) Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Si præstes anima tua concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis, Eccli, 18.

ses ad illius timorem & amorem, (a) præsertim cum toties infernum sis promeritus, quoties illum mortali crimine offendisti, eamque ille tibi gratiam præstiterit, ut in tempore te ipsum, periculumque tuum agnosceres. Possent etiam quis hinc excitari ad procurandam salutem animarum, quarum quanta sit iactura ex horum sempiternorum ignium aspectu, optimè colligitur: Denique nulla virtus est, nullum opus pium, quod ex hac materia disci nequeat: verum uti in omnibus meditationibus, & præcipuè in hisce exercitijs, semper spectandus est finis, quem quis sibi proposuit, neque ab eo diuertendum est, nisi nos manifestè Deus aliò abripiat, ita hic istud specta, ut te confirmes in sancta illa apprehensione periculi, in quo, nisi provideas, versaris.

Et considera primò quàm apta sit ad hunc finem meditatio inferni, cum simul proponatur periculum incurrendi in ea tormenta, adeoque quò clariùs & tormenta, & periculum perspicientur, (b) eò vehementiori timore percellitur animus, atque hic timor non solum salutaris est, sed etiam necessarius, quando amor, aut aliæ rationes, non satis nos

stimulat.
(a) Domine, eduxisti ab inferno animam meam: salvasti me à descendantibus in lacum. Ps. 29.

(b) Cum metu & tremore salutem vestram operamini. Phil. 2. Per timorem Domini declinat omnis à malo. Prou. 15.

stimulant, vt periculum hoc caueamus.

Verum quidem est solam harum pœnarum considerationem parùm profuturam ad hunc effectum, nisi innitatur nonæ veritati periculum nostrum exponenti; quantumque enim supplicia repræsententur animo, si tamen securi sumus & extra illorum adeundorum periculum, parùm aut omninò nihil nos afficient; at si cum malo, periculum quoque eius adeundi occurrat, tunc enim uerò percellimur mali meru, metusque id efficit, vt aut periculum declinemus, aut si declinari non potest, ita sollicitè nos geramus, quemadmodum fieri consuevit in periculo.

Ingredere igitur in hunc locum horroris tenebrarum, & confusionis, satius enim est viuentem descendere in infernum, (a) quàm morientem. Intuere oculis fidei & suauitatis vsu potius, quàm contenta imaginatione, quo pacto animæ his æternis ignibus addictæ, omni pœnarum genere, sine ullo lenimento, idque æternùm, crucientur. Summa hîc considerandorum refertur præcipuè ad tria capita; quorum primum est, sustineri ab illis pœnas, quæ cõcipi non possunt, nisi per aliquam similitudinem pœnarum nostrarum, tametsi hæc cum illis nulla ratione componi queant; nam quemadmodum nihil

apud

(a) *Descendant in infernum viuentes; ne descendant morientes, Ex ps. 54. & Bernardo.*

apud nos est, quod exhibeat pœnam damni, illam scilicet desperationem vnquam videndi Deum, ita nullam eius imaginem animo effingere possumus, sed tantum credimus pœnam illam (a) horribilem esse oportere, vt quæ pœnas omnes reliquorum sensuum atrocissimas, sua tamen atrocitate excedat; neque verbis etiam exprimi potest aliter quàm quòd Deus tam immensum sit bonum, vt quemadmodum ab eius intuitu existit Paradisus atque felicis animæ beatitudo; sic etiam eiusdem priuatio cum desperatione eum vnquam viuendi coniuncta, Infernum constituat & grauissimum animæ miseræ tormentum.

Expende igitur pœnas sensuum, visus, auditus, odoratus, gustus, & tactus, & vide, quid sit, volui (b) in his ignibus sempiternis, vbi nihil videretur, nihil auditur, nihil gustatur, nihil sub olfactum, nihil sub tactum cadit quod nõ grauissimè excruciet, idque ita continuè, vt ne momentum quidem quietis vnquam concedatur, quod alterum miseræ caput est, esset saltem interuallum, aliquod & leuamentum; sed minimè, omnis illius quoque spes intercidit. In hoc mundo bona malaque alternant & permiscentur in Cælo

(a) Non videbo Dominum Deum in terra viuentium. Is. 38.

(b) Ignis & sulphur, & spiritus procellarum, pars casticis eorum, Ps. 10.

Cælo solo bona sunt , inferno sola mala.

(a) Effet saltē post aliquot annos, post centum, post mille, post centum millia annorum, post decies cētena millia, post centies cētena millia, post deniq; quidquid à te numerari potest, esset, inquam, finis aliquis & aliqua spes: at actum est, luendum tota æternitate , cuius non alia quàm existentia Divina mensura est, quamdiu Deus erit Deus, tamdiu Infernus erit Infernus , tamdiu damnati torquebuntur. Id tertium est caput, quo referri debent pœnæ infernales. At quis illas satis animo comprehendat, aut postquam comprehendit, quis est , qui te non timeat ô Deus? quis, ubi imbuerit animum his veritatibus, offendere te aufit?

Magnam, sine dubio , vim habet hæc cogitatio, maximè si iuxta propositam veritatem quoque credimus nos in ingenti versari periculo , adeundi hanc infauitissimam æternitatem. Periculum verò istud tam evidens est atque manifestum , quàm certum est , nos in hoc mundo , & in hoc mortali corpore, vivere hostibus (b) circumseptos;

&

(a) *Vbi vermis eorum non moritur , & ignis non extinguitur. Marc. 9. Quærent homines mortem & non invenient eam: & desiderabunt mori , & mors fugiet ab eis. Apoc. 9.*

(b) *Militia est vita hominis super terram. Iob 7. Gregor. 8. Moral 3. ubi fuse demonstrat hanc militiam idem esse, quod tentationem. &c.*

& vitam hominis esse continuam militiam; & tam necessariò assidueque nobis decertandum esse, & vt si modico temporis interuallo quiescat, iam natura, nemine repugnante, inuasura sit & rationem & gratiam & salutem, réque in extremum discrimen perniciem que adductura: tam enim in malum & ruinam animæ corrupta natura propendet, quàm in casum lapidis, neque quidquam est, quod ruentis impetum sistat, quàm pugna & obnixus, qui cum Diuina gratia illi obijcitur. Hanc ob causam asserit D. Ioannes, (a) se in beatorum manibus palmas conspexisse, quòd nempe debellarint vicerintque; & propterea damnati à dæmonibus torquentur, quòd eis victas deriderint manus.

Si ergo, qui in certamine est, quandiu illud vigeat, præcipuè cum hostes viribus & conditione loci sunt potiores, se credit periculo non vacare: nos qui medijs in hostibus viuimus, non pariter fatebimur nos viuere medios in periculis, & vt Sapiens loquitur, (b) *in medio laqueorum?* & vt videas pericula esse Inferni & damnationis, quemadmodum agnouit Vates Regius, (c) nonne verum est, quòd quando non resistitur térationibus dæmonis, respectibus mundi, aut inordinatis naturæ moribus, sed ijs ceditur in materia grauiore, tū versari aliquem in periculo peccandi mortaliter.

(a) Ioan. Apoc. 7. (b) Eccli. 9.

(b) Psal. 114.

taliter, séque perdendi? quid censes? Nónne etiam credibile est, magnum esse periculum, ne non semper resistatur, quoties in mentem veniunt cogitationes aduersùs Fidem, Spem, Charitatem, Castitatem, Humilitatem aliasque eiusmodi virtutes? Tàmne vigil tu es, vt eas sic excutias, vt periculum non sit ne immoreris ijs diutiùs, quàm oportet, abeantque prorsus ex animo, nulla peccati relicta labe? Aut, si in ijs expellendis non satis excubas, nunquid hæ prauæ cogitationes non recedēt, quin priùs ictum tibi lethalem inflixerint: idque toties totidemque modis, quoties occurrere tibi possunt variè aduersùs fidem, aduersùs Dei præcepta, aduersùs quamcumque virtutem, cogitationes? quot sancti hîc cecidère? Quot, in Fide, dubia; quot in Deum & Præpositos, obtrecciones; quanta sui fiducia, aut desperatio; quot inuidiæ, quot vindictæ & aduersùs alios iniuriæ; quàm immoderati in creaturas, in opus, honores, voluptates, affectus? Quot respectus humani & simulationes, quot aspectus malè cauti, quot cogitationes lasciuæ? quantæ detractiones, quot repulsæ stipis aut operum ex Charitate exhibendorum? Quot bona iniuste detenta, quantus votorum, regularum, consiliorum, gratiarum, inspirationum contemptus; verbo, quanta morum licentia? & in his omnibus credas nullum esse salutis amittendæ periculum? vnde igitur tot perière? vnde tam pauci sancti-

sanctimoniam perfectionemque conle-
quuntur, nisi quod tam familiare sit in hac
vita cogitationibus immorari, atque immo-
rari tam sit periculosum, vt Apostolorum
Princeps asserat (a) etiam iustum saluari vis
posse, & vt S. Paulus metuat ne cum aliis
prædicauerit, eorumque salutem pro virili
promouerit, ipse reprobus efficiatur, & sua
iacturam faciat? Anime mi, vt sola esset ista
post tantos Apostolos, nihil timendi nimis
fiducia, sufficeret ipsa sanè in ruinam, &
damnationem tuam.

(a) I. Petr. 4.

II. PUNCTVM.

*Adversio ad vitam præteritam & statu-
tum præsentem.*

QVamvis in hoc puncto, quod excutiendi
præteritis destinatum est, inspicere posse
certamina tua; tuos casus, aut victorias, quæ
parte debilior sis, validiusque oppugneris
quàm te gesseris ratione, quæ damna tibi sine
illata, quibus in periculis potissimum verteris
& quo pacto illa declines; etsi inquiri possent
hæc vniuersa, ad damna illata meliùs sarcien-
da: tamen ad finem hoc die & meditationis
propositum congruentius est, vt postquam
abundè perspexeris in quibus verteris peri-
culis, simul etiam agnoscas, ea te hucusque

(a)
(d)

pro eo, ac par erat, non æstimasse, vixisse te
 nimiam fiduciam, quasi infernus non existeret,
 quasi nihil esset tibi pertimescendum, quasi
 prorsus in tuto tibi fuisset salus tua, cælum-
 que assertum. Licet quidem illud sperare,
 sed uti aduertisti in S. Paulo, & obseruare
 potes in gestis Sanctorum omnium? spes non
 excludit sanctum timorem, sed potius timor
 spem roborat, illiusque defectu hæc euertitur,
 ac degenerat in periculosam præsumptionem
 quæ plerosque Christianorum Religioso-
 rumque in perniciem deturbat.

Et cur existimas Deum non præstitisse
 securam tibi salutem tuam, neque gratias,
 sine quibus illa asseri non potest, nisi ut in hac
 incertitudine, & suspensione animi, tanto
 contentius, sollicitiusque (a) cum timore & tre-
 more salutem tuam opereris? *Columnæ cæli*, inquit
 scriptura, *contremiscunt & pauent*, (b) & tu, *Tabu-
 lula carie exesa*, & velut è naufragio reliqua
 quæ fluctibus tempestatibusque iactatur,
 inter *tot fluentia & labentia constitutus*, (c) ut
 Augustinus loquitur, & tremens loquitur,
 extra metum vis vivere, quin & ludibrio ha-
 bere eos, qui metuunt, aut timoris te com-
 monefaciunt? diceret se tibi admodum
 metuere (d) Bernardus, ut olim quendam
 tui similem allocutus est, nisi ipse tu tibi
 metuas; neque forsan res vlla est in tota tua
 vivendi

(a) *Phil. 2.* (b) *Iob. 6.* (c) *in Psal. 136.*

(d) *v. Bernardum in Tract. de donis Spir. S.*

viuendi ratione quæ maioribus te salutis amittendæ periculis exponat, quàm quòd pericula non formides. Istud enim quid est aliud, quàm periculis se temere iniicere, quàm repugnare scripturis & gratijs quæ attentum & sollicitum animum exigunt, neque alio pacto tibi succurrunt, quàm vt periculis cautus attendas? (a) *Vigilate & orate*, aiebat Christus discipulis suis, *vt non intretis in tentationem*. Præsens iis aderat, neque deerant vires ad eos tutandos, sed neminem ille vnquam in tentatione tutatur, qui non metuat, qui non vigilet, qui non operam suam cum illo conferat, vt defendi se patiatur.

O Domine, quàm procul abs sum à metu fugaquæ periculorum, qui ea etiam vltro confector, dum prosequor honores, voluptates & opes, quæ ipsa arma sunt, quibus mei hostes mei potissimum oppugnant.

(a) *Matth. 26.*

III. PUNCTVM.

Propositum in futurum.

Postquam igitur agnoueris te non satis formidasse pericula, in quibus viuis; & huius formidinis sollicitæque curæ defectu, quam ad oppugnandas repellenda sique occasiones adhibere oportuisset te eadem etiam exaggerasse, reddidisseque cumulatione

Propo

Propositum tuum sit vt ita deinceps te geras, vt se gessit D. Paulus, qui de suo pugnandi modo loquens, asserit se non in aëre neque fictitio certamine depugnasse, sed serid & reipsa castigasse corpus suum, ac frænasse naturæ cupiditates, si fortè aliqua paululum exorbitasset, ne incurreret in periculum reprobationis & damnationis æternæ, cui posset esse obnoxius, nisi se castigaret. Et vt hoc decretum tuum tantò sit solidius, considera signa, ex quibus colligi potest, vtrum quis viuat in iusto eorum periculorū metu, an non.

Primum est quando nimium præfidenter & sine vlla cura & sollicitudine se quis in ipfas occasiones ingerit (a) non ignoras ita Petrum cecidisse, & hinc teipsum sæpius incurrisse in damna ingentia, hic igitur vt serid attendas, decerne.

2. Quando quis parui pendit peccatum admittere, modò non sit culpæ lethalis, iudicium est timoris exigui, & non procul esse, quin ruat in præcipitium, cum tam propè illud accedat, & cum sæpe arduum sit, culpam mortalem à veniali secernere; qui non timet admittere veniale, sine sensu admittet mortale, conscientia nimiam præstante fiduciam, quòd nolle mortaliter peccare, sibi videatur; & neque satis integra est illa cōscientia, cum ne veniale quidē dedita opéra & delib

berato

(a) *Hesitare permissus est, vt nemo de sua virtute consideret S. Leo.*

berato animo fit admittendum.

Neque ista dumtaxat; si quis enim aduertit se obnoxium esse prauo cuidam affectui, qui nos, vt Christus loquitur *scandalizat*, & *la-
pis est offensionis*, nisi illum oppugnamus, nitimurque coërcere ac prorsus subiugare, manifestè prodimus debito nos timore nondum commoueri, nam Leonculum nutrimus, qui, si non adstringatur, aut potius praefocetur, certò nos dilaniabit.

Operosum istud est, inquires, at militia, cui viuētes adscripti sumus, (a) facit, vt aut acriter nobis dimicandum sit, aut hostibus de victoria; saluteque concedendum. Nonne maiorem molestiam creat ignauia vitæ, laborem omnem pro salute sua derectantis, quam gloriosum certamen tam honestis æquisque rationibus susceptum? An non molestiora sunt Inferni tormenta? Quid dicturam putas res animam istis damnatam suppliciis, si fieret illi facultas redeundi in vitam ad exalandos eos labores quos tu subis aduertens cupiditates tuas decertans? Quis foret sensus illius? & accepta conditione si postea de pugna molestia quereretur, vti mos est tuus, a

(a) *Mortificate membra vestra quæ sunt super terram*

Colos. 3. Milites Christianos Apostolica tuba illo sonitu descendit in prælium; bellum, in quo resertamur, ostendit, & vt acriter dimicemus hostes nostros mortificemus, ne ab eis mortificemur

Aug.

meritò rectèque facturam censes? nōne obijci posset, illam graviora passam in Inferno, debereque se felicem æstimare; quòd æterna ista supplicia in exiguam hanc pœnam temporaneam; quæque cum illis collata, etiam deliciarum nomen meretur, commutasset? (a) Age verò, nōne tu Infernum promeritus es? Nōne illa supplicia iam exorberes, nisi te hactenus sustinisset diuina benignitas? & minùsne beneficium est non adiisse, quod merebaris, quam post toleratos diu cruciatus inde liberari? An non idcirco tibi facta gratia, vt imposteriorum esses vigilantior, generosiusque te adorirere, ac æquo animo sustineres, quæ hæc vigilantia generositasque suaderet esse sustinenda? Et post hosce fauores, post pœnas Inferni in leues illos & exiguos labores commutatas, videberis tibi, nimium pati & te prorsus eximium ab omnibus molestiis esse oportere? Caue, caue, ni Deum velis concitare in perniciem tuam, quemadmodum accidit filiis Israel, cum è dura Egyptiorum erepti seruitute modicum itineris laborem grauiter ferentes Deo obmurmurarent. Horum

G

exemplo

(a) *Quid habes homo inanis conqueri? quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & Infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, vt ad veram subiectionem &c. 3. de Imit. Pi.*

C. 13

exemplo hac in materia vtitur. D. Paulus (a)
& profectò vim habet maximam, ad stabilienda
proposita nostra.

(a) 1. Cor. 10.

COMPENDIVM MEDITATIONIS in nonam veritatem.

I. P V N C T V M.

Declaratio eiusdem.

Quamquã repellenda non sunt lumina, &
affectus, qui ex infernalium tormento-
rum consideratione desumi queunt, nihilomi-
nus maiorem finis hoc die propositi, quam
illorum habe rationem. Finis porro est, ut
agnoscas formidesque pericula, quibus te
tuis obsequendo cupiditatibus, inmittis.
Hanc in rem proponitur tibi nona veritas
consideratione dignissima, cum demonstre-
non minori te in periculo viuere, quam quò
hostibus cinctus oppugnatur, in eaque pugna
non agi de re nihili, sed de salute tua æterna
hoc est de Coelo, aut Inferno. An non ingen-
est timendi sui que domandi argumentum,
animo rectè percipiatur huius veritatis ratio-
cinatio, quæ est eiusmodi.

Quisquis impugnatur, versatur in periculo
at quisquis vivit, impugnatur à suis cupidita-
tibus, ergo quisquis vivit, versatur in periculo
tantoque

tantoque grauiore, quanto ignauius, qui viuit, repugnat; nisi enim impugnantur cupiditates nobis à natura congenitæ, pondere suo nos vitium salutisque iacturam abripiunt, adeoque perpetuò pugnandum est, assidueque viuendum in periculo, propter incertum pugnae exitum, cum in hac pugna æquè pronum sit vinci atque vincere: Et quia aduersus nos ipsos hoc certamen instituitur; crebrius succumbimus, quàm victoriam de nobis reportemus: prodimus enim ipsi nos; hostilem in modo nos non persequimur; odimus nos, nimium amando; & dum nolumus nos superare, miserimè superamur.

An non igitur hinc manifestum, grauissimumque periculum censendum est, vbi agitur de superandis nobis ipsis, molestissimo scilicet pugnae genere, & victoria longè omnium difficillima? vbi de inferno & æternitate agitur, nisi quis secum decertet, ac de se reportet victoriam. O cogitationem rectè viuendi, moriendique magistram! sed vide, ne ita pugnae memineris, vt periculum, obliuiscaris Inferni, vtriusque iungenda cogitatio est, vt vim habeat. Parum proderit pugnam cogitare, nisi quoque aduertas animum ad discrimen Inferni adeundi, neque Inferni consideratio admodum te percellat, nisi cogites pronum esse, vt eò deuoluaris. Sic igitur intueri hunc ignem deuorantem, & ardores illos sèpiternos, vt vnà memineris periculi, in quo versaris,

dum circumfers tuas cupiditates, quas perpetuò oppugnare necesse est, nisi certò velis perire: imò ne tum quidem eris extra periculum, cum illas oppugnabis, quandoquidem incertus est pugnae exitus, & nisi illas subiugaueris, tam certò periisti, ac si illas non oppugnares.

II. PUNCTVM.

Aduersio ad vitam præteritam, præsentemque.

A Nimadvertere posses, qua ratione ageras: in tuis certaminibus, quas referas victorias, aut quædamna; unde illa eveniant, & qua parte sis debilior. Considerari possunt hæc vniuersa, pluris tamen interest; ut videas an præteritis temporibus, satis illud, in quo versaris periculum formidaueris, nam defectus huius formidinis omnium tuorum lapsuum & iacturarum origo est & fons. Infelix & stolide, quid cogitas, si non cogitas istud periculum? si verò istud cogitas, tantam tui fiduciâ laboras, ut existimes euadere posse ex hisce periculis sine metu, præsertim cum securissimi quique metu contremiscant, & ab hoc ipso metu corroborentur; reddanturque securiores? Vides cæli columnas, & scriptura loquitur, contremiscere, & tu trabes exesa, tempestatibusque exposita audebis etiam insultare metuentibus! In hoc præli-

metuere non est ignavi, sed prudentis, quandoquidem Gracia, sine qua vinci non potest, hunc metum exigit, neque animi fortitudini, sed præfidentia dementiaque hinc adscribenda est securitas, cum diuina minetur Iustitia se nimium securos, suorum hostium libidini permissuram, quid habes, quod opponas?

III. P V N C T V M.

Propositum in futurum.

Nihil minus hinc decernendum est, quam quod statuit olim D. Paulus, asserens in confirmationem propositæ veritatis, se tale pugnandi institutum tenere, vt non aërem ludicra prælii imagine laceffat, sed seriò castiget corpus suum, & sensus, propensionelque naturæ redigat in seruiturem, *ne inquit, cum alijs predicauerim, ipse reprobus efficiar, excidamque salute, quam promouere in alijs contendo.* Vides vt Paulus viuit in certaminibus & timore? vides timores hos non procedere ab ignauia. aut abiecti animi vilitate, cum rem ipsam aggrediatur, scque generosè oppugnet, idque prudens, non temere, sed iustissimis de causis faciat? nam, *alias, inquit, reprobus efficerer, & cupiditates meæ, quæ mei oppugnandi nullum faciunt finem, facilè, ni obfisterem, in malum me præcipitarent, quid tu ad hæc? nonne par tibi ratio est vt istam pugnam,*

gnam, & tuorum sensuum, cupiditatumque moderationem continuam decernas?

Notæ & effecta seriò suscepti propositi sint, declinare omnes peccandi occasiones; nullum facere peccati discrimen, graue ne sit, an leue, vt istud euites, cum D. Paulus leue pariter ac graue, euitarit; & denique nullam in animo tuo, vlli cupiditati quietem concedere, ne fortè foueas hostem, qui pacem simulat, vt grauius te adoriatur, & fileat, vt nihil opinantem circumueniat. Quòd si metuis pugnae difficultatem, illéque metus à pugnandi studio te auertit, animos tibi suffice his similibusve verbis: demens es, quòd pœnam metuens non pugnas, si enim pœnam metuis, cur non formidas pœnam inferni, quam, non pugnando, incurris? pugnandi ergo studium in te potiùs accendat metus, quandoquidem pugnando declinetur malorum omnium pessimum, & iuxta leges prudentiæ, par sit, vt iustus grauioris mali metus, pellat ineptum metum minoris.

C O N S I D E R A T I O

in Tertium diem.

De prima in Actione diei, seu modo surgendi: deinde de Meditatione & Consideratione.

I. **A** Nimo in præsentia Dei constituto, implorataque eius Gratiâ, vt intelle-

Etum

ctu
net
è
con
tia
te t
riò
de
ex
be

ga
gra
uo
den
au
vid
fer

ria
car
des
le,
no
lè
mi

exe
Or
nis

(a)

ctum tuum in hac Consideratione illumi-
ner, ordire à prima diei actione quâ surgis
è lecto, & cogita tanti eam esse momenti, vt
conceptis verbis nos Spiritus sanctus diligen-
tiæ adhibendæ monuerit: (a) *Hora surgendi non*
te trices; quasi diceret, hora surgendi semel se-
riò constituta, nihil amplius hæsitandum
deliberandumve esse, sed quod constituiisti,
exequendum. quam tu diligentiam adhi-
bes?

2. Prima mentis cogitatio in Deum ver-
gat, necesse est, quantum quidem per eius
gratiam fieri potest, aut illum laudando, in-
uocando, orandóque, breuî quadam, sed ar-
denti, prece, aut recitatione psalmi alicuius,
aut hymni, aut alio quodam modo, qui tibi
videbitur accommodatissimus. qualem ob-
seruas?

3. Memoria nulli rei te magis, quàm mate-
riæ Meditationis proximè instituendæ, appli-
care debet: voluntas etiam testetur, oportet,
desiderium illam bene peragendi, expediendo
se, quàm citissimè, rebus omnibus alijs. An
non longior es in te vestiendo, aut nimis faci-
lè mentem tuam alienis cogitationibus per-
mittis euagari?

4. Sunt qui, prius aliquos actus Pietatis
exercent, quàm plenè se vestiant, aut quàm
Orationem suam aggrediantur, vt adoratio-
nis, Gratiarum Actionis, Contritionis,

G 4

Obla-

(a) *Eccli. 32.*

Oblationis sui, Petitionis, & Propositi. Alij illos reiiciunt in meditationis principium, vacantes interea relegendis aut recolendis punctis, quæ meditanda sibi proposuere. Quos imitaris tu, & quo affectu exhibes Deo hæc obsequia?

5. Considera an non præstet te quietè expectare horam Orationis, quàm ab eadem inopinantem occupari; & quàm mentis corporisque compositione plerumque existas, quando Deus te ad alloquium suum expectat.

6. Percurre animo, quæ legisti aliàs de modo faciendi Orationem mentalem & quàm ratione eundem obserues. Quis peragis præparatoriam, ut vocant, orationem, quo situm corporis, qua animi demissione illam aggredieris?

7. Qualia sunt tua præludia? qualiter exhibes animo argumentum finemque Meditationis? an non es in ijs iusto prolixior, aut æquò breuior?

8. Ratiocinationes intellectus & affectus voluntatis propriè constituunt corpus Meditationis, quod à Spiritu S. velut anima, animatur, dum illustrat, instruitque intellectum & permouet voluntatem, circa ea, quæ nobis utilissima, maximèque necessaria sunt; quomodo ista te afficiunt? quem fructum inde percipis? quid in te fructum illum aut promouet, aut præpedit?

9. Collo-

9 Colloquia & Proposita deinde consequuntur : quo animi feruore ijs incumbis?

10. Meditationem semper excipere deberet recollectio quædam , tametsi non semper multum temporis possit in ea collocari; nihilne hic à te negligitur ?

11. Consultissimum est huic recollectioni adnectere breuem Considerationem totius diurni temporis de negotio maximè molesto vrgentisque; de occasione, in qua commoueri posset naturæ impetus, nisi prospiciatur; de bonis operibus, quæ peragi eo die possent; de prauis, quæ fugienda; de intentione, omnibus actionibus adhibenda ; de virtutibus, quæ actionibus propriæ sunt; de munere à se exequendo; de re domesticâ, alijsque similibus argumentis. Non videtur tibi perire tempus, quod huic considerationi impenditur ? Erras longissimè, vtilius impendi non potest; quare obfirma animum & statue huic sanioris prudentiæ exercitio quotidie vacare.

12. Luberètne cubitum concedere, non peracto Examine diei, quo vitia tua agnoscas ijsque adhibeas remedium ? at nonne satius est matutinis horis præuidere vitia, quæ accidere possunt, quàm vespertinis eadem deplorare, eò quòd præuisa non sint ? responde.

13. Etsi nonnunquam, adhibita etiam ista prouidentia, peccetur, lapsus tamen & rariores sunt & minùs voluntarij, & signum est

voluntatem non esse malo addictam, quando quis nititur illud prænoscere atque evitare; ac nullam eius habere rationem, aut negligentiam, aut contemptus est indicium. quid causaris?

14. Excusatio, quæ ab aliorum negotiorum mole capitur, inepta est; quantum enim aliàs perit temporis, cuius iacturam non querimur? imò nunquam meliùs peraguntur negotia, quàm cum præcessit eorundem consideratio.

15. Si hora matutina tibi non videtur apta huic considerationi, nullane toto die erit, quam illi possis commodare? Fatere, non aliquam reperires, si luberet? & cur non lubeat?

16. An non ingentis esset meriti se ad hoc pium opus astringere, non solum propter vim quam tibi infers, sed etiam ob ingentia emolumenta, quæ tibi, post exiguam molestiam, inde prouenient? cur perire tibi sinas hoc meritum? an quæstus vllus animæ lucro æquiparandus?

17. Diebus saltem Dominicis manè conijce oculos in secururam septimanam: nec omitte per mensem, die aliquo, tempus matutinum impendere considerandis rebus tuis, vt eas instaures, vt dictum est alibi.

18. Nisi omninò plumbeus es, miraberis tot stimulis opus esse, vt inducaris aliquando ad amplectendum istud medium, quod progressioni in virtutibus faciendæ præsentissimum

mum est. Quantus honor, quanta felicitas existimatur, esse Regi à Consilijs, & in illis regni negotia pertractare? Age, negotiumne salutaris tuæ, tibi videtur momenti minoris? quando igitur Deus te euocat in consilium, huius causâ negotij, nonne sufficientem tibi habet honorem, vt credas, te sine illius iniuria abesse non posse?

19. Agnosce non esse, nisi meram negligentiam, viuendique libertatem, quæ his legibus obligari se non patitur: & eius veniam à Deo suppliciter deprecare.

20. Constitue horam tali Considerationi, & excogita modum illius faciendæ, quam potes, optimum; & in hanc rem à Deo Gratiâ implora.

L E C T I O N E S.

Ex scriptura 5. cap. libri Sapientia & 16. Euangelij S. Lucae.

Ex libello Exercitiorum, Meditatio de tribus hominum classibus.

Ex Thoma Kempensi cap. 23. & 24. Libri 1.